



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Epistolai tu hagiū Isidōru tu Pēlusiōtu**

**Isidorus <Pelusiota>**

**Parisiis, 1585**

Animaduērsa quædam in libello D. Gregorij Nysseni, de Virginitate, Cap. 1.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71898)



OBSERVATIONVM  
SACRARVM, LIBER PRIMVS.

*Animaduersa in libello D. GREG. NYSSËNI,  
de Virginitate. CAP. I.*



R O D I T in lucem anno superiore D. Greg.  
Nysseni Libellus de Virginitate, fanè quàm ele-  
ganter & eruditè à Liniucio in Latinum uersus,  
quem cùm libenter legerem, pauca quædam  
obiter annotaui, quæ hic ascribenda duxi. Ita-  
que g. cap. de vi ac potentia consuetudinis lo-  
quens, his uerbis utitur: ἔδεν ἔγω τῆ φύσιν φευκτόν  
ἔστι, ὡς ἐν συνηθείαι γενόμενον, μὴ καὶ ἀσθενῶς ἀξίον ἐ-  
σθρετόν νομοθῆναι. Quæ uerba ad hunc modum  
reddit interpres, Nihil natura tam fugiendū est,  
quàm quæ res in consuetudinem abierit, eam

studio dignam atque amplectendam non uideri. Ego tamè lubentiùs ita tran-  
stulerim: Nihil natura tam turpe ac fugiendum est, quin, si in consuetudinem  
abierit, præclarum & experendum uideatur. Eodem libro cap. 22. in his ver-  
bis, ἔπε τὸν ὄξω ἔπιπτερεῖ, rectè quidem interpres mendam inesse statuit: sed  
quòd pro ἔπιπτερεῖ, ἔπιπτερεῖ reponit, non admodum mihi probatur, legen-  
dumque potiùs censuerim ἔπιπτερχῆ. i. ἔπιπαχυῶει, κατεπέγει. Loquitur enim  
de auriga, qui pernicem equum scutica adurgere non solet. Sed hoc leue. Il-  
lud autem non perinde facile, quod sequenti capite habetur. Posteaquàm  
enim eleganti similitudine ostendit ei, qui colendæ pietatis studio totum se  
deuouere cupit, faciendum esse, ut ducem potiùs aliquem sequatur, quàm ut  
ipse sibi dux sit, hanc rationem subiungit. ἔ γάρ ἐιργές ἐστὶ τὸ ἐπιτήδεωμα τῶτο,  
ἀνάγκη ἑαυτοῖς ἐπιβέπειν τῆς λυσιτελοῦτων πλὴν χρίσιν. ὅτε δὲ καὶ τὸ καταπολεμῶν  
τῆς τῆς ἀσθενῶς οὐκ ἔξω κινδύως κελίται. Quorum uerborum sen-  
tentiam particula negatiua, quam addendam censet interpres, prorsus cor-  
rumpit. Sic enim vertit. Nam ubi studium hoc illustre, & tanquam in medio  
positum non est, necessum sit iudicium eius quod expediat nobis permittere.  
Atqui contrarium omninò uult Gregorius: nempe in rebus arduis ducem ac  
præceptorem adhibendum esse. Ego fanè hunc locum ita restitui posse puto,  
si pro τῶτο, τῶτε legamus, ut sit sensus: Cùm perspicuum est institutum illud,  
quod sequimur, tum uerò eorum, quæ in rem futura sunt, iudicium nobis ipsis  
permittere debemus. At cùm rerum nobis ignotarum experientia periculo  
non caret, tum uerò ducem ac præceptorem adhibere conuenit. Hæc autem  
postrema uerba uel in Græco desiderantur, uel certè eadè figura subaudiuntur,

qua post hæc Lucae verba, Et siquidem fecerit fructum, subauditur, relinques eam. Est & alius locus eiusdem libri cap. vlt. qui mihi & emendationis & illustrationis cuiuspiam indigere videtur. Græca autem sic habent: *Ἐπειὼν οἱ ἐνυπνιασά και τὰς ἐν τῆς θηλείων ἀπάτας πιστοτέρας τῆς εὐαγγελικῶν διδαγμαίων ποιήματα, και σποικιλύφεις τὰς φαντασίας προσεαγγρευόντες.* Hinc somniores, ait interpretes, qui in ferarum ludibriis fidei plus quàm in Euangelij doctrina collocent, & mentis suæ cogitata patefactiones appellēt. Ego verò cùm, quidnam per ferarum ludibria sibi vellēt author, nullo modo assequi possem, statim mihi venit in mentem, pro *θηλείων*, *ὀνείρων* substituere. Nam hoc verbum bellè cum authoris sensu convenire videbatur. Verùm interim hærebam dubius, quinam essent isti somniores, quos hoc loco Gregorius perstringeret. Quam tamen dubitationem mihi tandem sustulit Theodoritus. Is enim in Compend. hæret. fabul. lib. 4. de Messalianis loquens, ait eos, vbi maximam diei partem precibus impendissent, totos deinde se somno dare consuevisse. Ac tum à dæmone delusos reuelationes quasdam se vidisse asserere, ac futura prædicere conari. Et hist. lib. 4, cap. 11. de iisdem verba faciens, Manuum, inquit, operationem, vt malam auersantur: somno autem se tradentes, somniorum spectra Prophetias appellant. Quæ quidem verba emendationi nostræ apertissimè astipulantur.

THEODORITI loca aliquot emendata & illustrata.

CAP. II.

INTER eruditissimas Theodoriti lucubrationes non postremum meo quidem iudicio locum obtinet volumen illud, quo Polymorphus, Hæreticarum fabularum compendium, & diuinorum dogmatum epitome continentur. Quod cùm percurrerem, præter ea errata, quæ ad Græci codicis calcè ascripta sunt, nonnulla alia mihi animaduertisse videor, de quibus Lectores admonere nō alienum fuerit: præsertim cùm ea in Latinam quoque translationē magna ex parte transfusa fuisset compererim. Quo quidem nomine iniquum esset interpretem accusare, virum doctissimum, ac de literis optimè meritum, qui bona fide reddidit, quæ Græcum exemplar habebat, atque etiam aliquot vocabula, quæ in Græco mendosa erant, rectè vertit: vt fol. 9. pag. 2. pro *ἀλύμνησι*, probè coniecit legendum *ἀλύμνησε*, & fol. 57. pag. 1. *ἀκοποι*, non *ἀτοποι*, & 70. 1. *καρτεία*, non *καρτεία*, & 78. 2. *πληρόσα*, non *κληρόσα*. Ego quæ præterea emendanda mihi videntur, hic subnectam. Igitur in Dial. 1. Polym. vbi citantur verba Irenæi, ante *ἐπιηλύλασα* pono *ὄν*, & post *ἐν τῆς*, addo *σπὸ*. Sic enim legendum esse constat ex veteri interpretatione lib. 3, cap. 27. vnde hic locus sumptus est. Non multò post profertur alius locus Irenæi ex eod. lib. cap. 32. vbi cùm in his verbis hærerem, *ἐπεὶ ὅρ ἴση και ἡ εἰς τὴν Μαρίαν και ἰσοδος*, consulto rursus veteri Irenæi interprete, statim mendum deprehendi. Scribendum enim pro *ἐπεὶ ὅρ ἴση*, *ἐπεὶ ὅρ ἴση*. Sicque in versione Latina, pro, Quandoquidem æqualis est eius in Mariam ascensus, reponendum, Alioqui superuacaneus fuisset eius in Mariam descensus. Eodem modo Dial. 2. fol. 29. pag. 2. vbi agitur de tempore, quo Christi caro formata est, corruptè legitur *περὶ ῥήσιν*. Legendum enim est *περὶ ῥήσιν*. i. salutationem, vt patet ex eo quod mox sequitur, *ἀσασμὸν*, quæ vox eandem significationem habet. Et aliquantò post, vbi citatur Hilarius fol. 47, pag. 2. pro *τῆτο δὲ φύσεων*, substituendum *τῆς δὲ φύσεων*, quemadmo-